

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТАВРІЙСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРОТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ДМИТРА МОТОРНОГО

Кафедра рослинництва імені професора В.В.Калитки

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету АТЕ

Ірина Іванова

12 2020 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

виробничої (переддипломної) практики
для здобувачів вищої освіти денної форми навчання
освітнього ступеню бакалавр
зі спеціальності 201 «АГРОНОМІЯ»
ОПП Агрономія

Мелітополь, 2020

УДК 632.51 (072)

Робоча програма виробничої (переддипломної) практики для здобувачів вищої освіти денної форми навчання освітнього ступеню бакалавр зі спеціальності 201 «АГРОНОМІЯ» ОПП Агрономія / Єременко О.А., Покопцева Л.А., Тодорова Л.В.
– Мелітополь: ТДАТУ, 2020. – 14 с.

Укладачі:

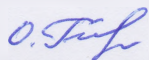
д.с.-г.н., проф. Оксана Єременко
к.с.-г.н., доц. Любов Покопцева
к.с.-г.н., доц. Людмила Тодорова

Рецензент: к.с.-г.н., доц. Колесніков М.О.

Робоча програма практики затверджена на засіданні кафедри рослинництва імені професора В.В.Калитки
протокол № 4 від 26.11 2020 р.

Схвалено методичною комісією факультету АТЕ ТДАТУ
протокол № 5 від 24.12 2020 р.

Голова комісії

Олена ГРИГОРЕНКО

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Характеристика практики	Спеціальність, освітній ступень	Вид та форма контролю практики
Курс 4 Семестр 2 Кількість кредитів 3,0	Галузь знань 20 "Аграрні науки та продовольство" (шифр і назва)	Переддипломна
Загальна кількість годин - 90	Спеціальність 201 "Агрономія"	
Кількість тижнів 3 Кількість тижневих годин: 30	Ступінь вищої освіти «Бакалавр»	Вид контролю: Диференційований залік

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ І ВИМОГИ

Завершальним етапом навчання при підготовці фахівця освітньо-кваліфікаційного рівня «Бакалавр» зі спеціальності 201 – «Агрономія» є підготовка дипломної роботи та її захист.

Позитивна оцінка з Державного кваліфікаційного іспиту та успішний захист дипломної роботи є підставою для присвоєння випускникові освітньо-професійного рівня «Бакалавр» кваліфікації «Технолог з агрономії» з видачею йому диплома державного зразка.

Дипломна робота бакалавра агрономічного напрямку – це самостійна творча праця аналітичного і розрахункового характеру, що виконана після виробничої практики на інформативних матеріалах виробництва в галузі рослинництва конкретного сільськогосподарського підприємства різних форм власності, а також за наслідками впровадження результатів наукових досліджень випускної кафедри із застосуванням одержаних за період навчання знань.

Вона повинна засвідчити рівень професійно-теоретичної та технологічної підготовки випускників, їх здатність виконувати професійні виробничі функції і стандартні завдання фахової агрономічної діяльності. Якщо студент володіє інформацією про проведену ним експериментальну науково-дослідну роботу, він може використати її для підтвердження і пояснення результатів виробничої діяльності господарства – місця його практики.

Дипломна робота бакалавра повинна відповідати наступним вимогам:

- робота має бути актуальна для агровиробництва;
- відповідати інформації щодо реальних умов виробництва з аналітичною оцінкою відповідності фактичних технологій прогресивним;
- наявності наукового пояснення описаних у роботі явищ, процесів, у т.ч. і одержаних автором;
- містити логічні узагальнення та висновки, переконливі аргументи на підставі використання математичних критеріїв;
- мати обґрунтовані практичні рекомендації виробництву;
- лаконічності формулювань у тексті;

- у роботі не повинно бути тексту, переписаного з підручників та інших посібників, а лише аналіз і посилання на літературні джерела, з яких взяті відповідні матеріали, думки, висновки;
- оформлення роботи має відповідати вимогам ДСТУ 3008-95 «Документація, звіти у сфері науки і техніки. Структура і правила оформлення»;
- дипломна робота повинна бути написана українською мовою.

До виконання дипломної роботи допускаються студенти, які повністю виконали навчальний план. За достовірність інформації у дипломній роботі та сформульовані висновки і рекомендації відповідає її автор.

МЕТА, ЗАВДАННЯ ПРАКТИКИ

Мета переддипломної практики – систематизація набутих за період навчання у ЗВО знань та засвідчення навичок щодо кваліфікованої оцінки фактичних технологій у галузі рослинництва і вирішення завдань стандартного характеру відповідно до професійного спрямування, пов'язаних з впровадженням рекомендованих технологій у виробництво.

Основні завдання переддипломної практики:

- розвиток навичок самостійної роботи, закріплення та поглиблення теоретичних і практичних знань;
- набути вміння систематизувати та аналізувати літературу з питань, що вивчаються;
- набути вміння формулювати завдання, вибирати методи його виконання і шляхи реалізації у конкретних виробничих умовах;
- демонструвати навички і володіти методикою господарської, екологічної та економічної оцінки технологій у рослинництві.

Конкретні теми дипломних робіт визначають колективи випускових кафедр на підставі навчальних програм і тематики їх науково-дослідних робіт, містити культуру, яку обрано для аналізу технології її вирощування і назву господарства.

Подану кафедрами тематику дипломних робіт розглядає і затверджує Вчена рада факультету. Тематика дипломних робіт оновлюється кожен рік на 20 %. Здобувачам вищої освіти надається право самостійно обрати тему дипломної

роботи, узгодивши свій вибір з випусковою кафедрою. Темі дипломних робіт студента за його особистою письмовою заявою і поданням відповідної випускової кафедри затверджується наказом ректора ЗВО.

Враховуючи специфіку об'єктів вивчення окремими кафедрами в освітньому процесі і при виконанні ними науково-дослідної роботи, тематика дипломних робіт бакалавра з агрономії може бути присвячена поглибленому вивченню і розв'язанню наступних питань у межах узагальненої теми:

- аналіз систем землеробства або окремих його ланок у конкретному господарстві,
- аналіз сортів і гібридів польових, овочевих і плодових культур, їх адаптивності до умов господарства;
- аналіз строків, норм та способів сівби (садіння) польових і овочевих культур та їх впливу на врожайність залежно від умов вирощування;
- аналіз застосування добрив, біопрепаратів, препаратів для захисту рослин від стресів та їх впливу на врожайність;
- аналіз конструкцій насаджень плодових культур та їх впливу на врожайність;
- аналіз ефективності систем захисту сільськогосподарських культур в умовах конкретного господарства.

ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОВЕДЕННЯ ПЕРЕДДИПЛОМНОЇ ПРАКТИКИ

Організація переддипломної (виробничої) практики здійснюється згідно з «Положенням про проведення практик студентів ТДАТУ» та цією програмою.

Тривалість практики 3 тижні, відповідно до графіку навчального процесу.

Місцями проведення практики є навчальні аудиторії, лабораторія моніторингу якості ґрунтів і продукції рослинництва, провідні господарства з агрономічного напрямку.

При проходженні переддипломної практики з виконанням дипломної роботи, пов'язаної з аналізом передового досвіду («аналіз господарства»), структура і зміст розділів такої роботи мають бути наступними:

Титульний аркуш

Завдання для виконання роботи

РЕФЕРАТ

ЗМІСТ

ВСТУП

РОЗДІЛ 1 ОГЛЯД ЛІТЕРАТУРИ

1.1 Народного господарське значення, ботаніко-біологічні особливості культури

1.2 Новітні технології вирощування культури (інтенсивна, інтегрована)

РОЗДІЛ 2 ГРУНТОВО-КЛІМАТИЧНІ УМОВИ ГОСПОДАРСТВА ТА
МЕТОДИКА ПРОВЕДЕННЯ СПОСТЕРЕЖЕНЬ

2.1 Місце розташування господарства та стан розвитку найближчого населеного пункту

2.2 Характеристика ґрунту

2.3 Кліматичні та агрометеорологічні умови

2.4 Методика проведення спостережень і обліків при виконанні роботи

РОЗДІЛ 3 АГРОЕКОНОМІЧНА ТА ОРГАНІЗАЦІЙНА ХАРАКТЕРИСТИКА
ГОСПОДАРСТВА

3.1 Структура земельних угідь, посівних площ та системи сівозмін в господарстві

3.2 Система обробітку ґрунту під досліджувану культуру

3.3 Система удобрення ґрунту під культуру

3.4 Сівба

3.5 Система захисту посівів культури від шкідливих організмів

3.6 Меліоративні заходи

3.7 Аналіз фактичного та дійсно можливого (біологічного) врожаю за елементами його структури

3.8 Оцінка економічної та енергетичної ефективності вирощування культури

РОЗДІЛ 4 ТЕХНОЛОГІЧНА КАРТА ВИРОЩУВАННЯ КУЛЬТУРИ

РОЗДІЛ 5 ОХОРОНА ПРАЦІ

ВИСНОВКИ І ПРОПОЗИЦІЇ ВИРОБНИЦТВУ

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

ДОДАТКИ

Якщо дипломна робота *науково-дослідного напрямку*, тобто містить аналіз результатів наукових досліджень студента, то тема дипломної роботи буде приблизно такою: «Оцінка впливу елементів технології (конкретно яких) вирощування (чи зберігання) сільськогосподарської культури (вказують культуру) в умовах певного господарства (вказують господарство, район, область його розташування». При цьому структура розділів 1, 2 та 3 зміниться і орієнтовно матиме наступний вигляд:

РОЗДІЛ 1 ОГЛЯД ЛІТЕРАТУРИ

1.1 Народногосподарське значення, ботаніко-біологічні особливості культури

1.2 Аналіз літературних джерел щодо досліджуваного питання

РОЗДІЛ 2 УМОВИ, МЕТОДИКА ТА АГРОТЕХНІКА ПРОВЕДЕННЯ ДОСЛІДЖЕНЬ

2.1 Місце розташування господарства та стан розвитку найближчого населеного пункту

2.2 Характеристика ґрунту дослідної ділянки

2.3 Кліматичні та агрометеорологічні умови

2.4 Схема дослідів та методика проведення спостережень і обліків при виконанні роботи

2.5 Агротехніка вирощування культури в польовому досліді

РОЗДІЛ 3 АНАЛІЗ РЕЗУЛЬТАТІВ ДОСЛІДЖЕННЯ

3.1 Структура земельних угідь, посівних площ та системи сівозмін в господарстві

3.2 Аналіз результатів отриманих експериментальних даних

3.3 Оцінка економічної та енергетичної ефективності досліджуваних елементів технології

Інші розділи дипломної роботи наукового напрямку такі самі, що в роботі з аналізу господарства.

Вимоги щодо оформлення робіт та надання презентацій наведені у Методичних вказівках з підготовки дипломних робіт освітньо-професійного

рівня «БАКАЛАВР» зі спеціальності 201 «Агрономія».

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН ПРОВЕДЕННЯ ПЕРЕДДИПЛОМНОЇ ПРАКТИКИ

Назва розділів для оформлення дипломної роботи	Термін виконання етапів роботи (номер тижня практики)
ВСТУП	1
РОЗДІЛ 1 ОГЛЯД ЛІТЕРАТУРИ	
РОЗДІЛ 2 ГРУНТОВО-КЛІМАТИЧНІ УМОВИ ГОСПОДАРСТВА ТА МЕТОДИКА ПРОВЕДЕННЯ СПОСТЕРЕЖЕНЬ	1
РОЗДІЛ 3 АГРОЕКОНОМІЧНА ТА ОРГАНІЗАЦІЙНА ХАРАКТЕРИСТИКА ГОСПОДАРСТВА	2
РОЗДІЛ 4 ТЕХНОЛОГІЧНА КАРТА ВИРОЩУВАННЯ КУЛЬТУРИ	2
РОЗДІЛ 5 ОХОРОНА ПРАЦІ	3
ВИСНОВКИ І ПРОПОЗИЦІЇ ВИРОБНИЦТВУ	3
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	3
РЕФЕРАТ	3
ЗМІСТ	
ДОДАТКИ	

Підведення підсумків практики

Здобувачі вищої освіти звітують про виконання програми, написання дипломної роботи та проходять її попередній захист з наданням презентацій.

По закінченні практики комісія приймає залік у студентів в останні 2-3 дні

практики. Підведення підсумків оцінюється диференційованою оцінкою, яка враховується при захисті дипломної роботи.

Критерії оцінювання переддипломної практики

Показник	Кількість балів
1. Наявність супровідних документів	
– участь у наукових конференціях; публікації	10
– замовлення від виробництва	5
<i>Разом</i>	15
2. Відповідність вимогам засобів діагностики якості вищої освіти	
– актуальність та новизна досліджень, наукова і практична значущість роботи	12
– відповідність структури роботи галузевим стандартам освіти	7
– об'єм експериментальних даних	7
– вміння збирати, систематизувати та обробляти інформацію відповідно до мети дослідження; достовірність отриманих результатів	20
– наявність наукових висновків та обґрунтованих пропозицій	10
– використання різних методів дослідження	5
– використання ПЕОМ (математичне моделювання, інформаційні технології)	10
– якість ілюстративного матеріалу (виконання креслень, таблиць тощо)	7
– дотримання держстандартів при оформленні роботи	7
<i>Разом</i>	85
ВСЬОГО	100

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Городній М.М., Бикін А.В., Нагаєвська Л.М. Агрохімія. К.: Алефа, 2003. 786 с.
2. Гнатенко О.Ф., Капшик М.В., Петренко Л.Р., Вітвицька С.В. Ґрунтознавство з основами геології. Навч. посібник. 2005. 648 с.
3. Ломейко О.П., Смєлов А.О. Положення про організацію дипломування в ТДАТУ. Мелітополь: ТДАТУ, 2012. 24 с.
4. Лісовий М.П. Довідник із захисту рослин. К.: Урожай, 1999. 744с.
5. Доспехов Б.А. Методика полевого опыта . М.: Агропромиздат, 1985. 351 с.
6. Жемела Г.П., Шемавньов В.І., Олексюк О.М. Технологія зберігання і переробки продукції рослинництва. Полтава, 2003. 420 с.
7. Єщенко В.О. Загальне землеробство. К.: Вища школа, 2004. 336 с.
8. Куян В.Г. Плодівництво. К.: Аграрна наука, 1998. 472 с.
9. Лихочвор В.В. Рослинництво. Технології вирощування сільськогосподарських культур. К.: Центр навчальної літератури, 2004. 808 с.
10. Медведовський О.К., Іваненко П.І. Енергетичний аналіз інтенсивних технологій в сільськогосподарському виробництві. К.: Урожай, 1988. 208 с.
11. Найченко В.М., Осадчий О.С. Технологія зберігання і переробки плодів та овочів з основами товарознавства. К: Школяр, 1999. 502 с.
12. Моисейченко В.Ф. , Трифонова М.Ф. , Заверюха А.Х. , Єщенко В.Е. Основы научных исследований в агрономии. М.: Колос, 1996. 336 с.
13. Осокіна Н.М., Гайдай Г.С. Технологія зберігання і переробки продукції рослинництва: Підручник. Умань, 2005. 614 с.
14. Подпряттов Г.І., Скалецька Л.Ф. , Сеньков А.М. , Хилевич В.С. Зберігання і переробка продукції рослинництва. К.: Мета, 2002. 495 с.
15. Подпряттов Г.І., Ска-лецька Л.Ф. , Бобер А.В. Післязбиральна доробка та зберігання продукції рослинництва. Лабораторний практикум. Навчальний посібник. К.: Центр інформаційних технологій, 2009. 296 с.
16. Полегаєв В.И. Хранение плодов и овощей. М.: Россельхозиздат, 1982. 254 с.
17. Туровцев М.І., Туровцева В.О. Районовані сорти плодкових і ягідних культур селекції інституту зрошувального садівництва. Довідник. К.: Аграрна наука,

2002. 148 с.

18. Рекомендации по породно – сортовому составу плодовых и ягодных насаждений юга степной зоны Украины. Мелитополь, 1993. 93 с.
19. Кравченко М.С., Томасівський З.М. Практикум з землеробства. К.: Мета, 2003. 318 с.
20. Скалецька Л.Ф., Подпратов Г.І. Зберігання і переробка продукції рослинництва. К.: Вища школа, 2001. 303 с.
21. Заришняк А.С., Лісовий М.В. Сучасні системи удобрення сільськогосподарських культур у сівозмінах з різною ротацією за основними ґрунтово–кліматичними зонами України: рекомендації. 2008. 120 с.
22. Усик Г.Є., Барабаш О.Ю. Овочівництво К.: Вища школа, 1988. 398 с.
23. Ушкаренко В.О. Зрошуване землеробство. К.: Урожай, 1994. 328 с.
24. Широков Е.П., Полегаев В.И. Хранение и переработка продукции растениеводства с основами стандартизации и сертификации. М.: Колос, 1999. 253 с.
25. Бюлетень ВАК України. №6. 2007. С.9–16.
26. Кліпакова Ю.А. Методичні вказівки до лабораторних занять з дисципліни «Агрохімія» для студентів денної форми навчання за напрямом підготовки 201 Агрономія ОКР бакалавр. Мелітополь: ТДАТУ, 2019.
27. Закон України «Про охорону праці»: чинне законодавство зі змінами та доповн. станом на 11 квіт. 2013 р. К.: ПАЛИВОДА А.В., 2013. С.3–29.
28. Закон України «Про пожежну безпеку»: чинне законодавство зі змінами та доповн. станом на 11 квіт. 2013 р. К.: ПАЛИВОДА А.В., 2013. С.30–52.
29. ДСТУ 2293-99. Охорона праці. Терміни та визначення основних понять. http://www.dnaop.com/html/1698/doc-ДСТУ_2293-99.
30. ГОСТ 12.0.003-74*. ССБТ. Опасные и вредные производственные факторы. Классификация. http://www.rosteplo.ru/Npb_files/npb_shablon.php?id=671.
31. НПАОП 01.1-1.01-00 Правила безпеки праці під час виконання робіт в захищеному ґрунті. <http://document.ua/pravila-bezpeki-praci-pid-chas-vikonannja-robit-v-zahishenom-nor7414.html>.

32. НПАОП 0.00-401-08 Положення про порядок забезпечення працівників спеціальним одягом, спеціальним взуттям та іншими засобами індивідуального захисту. <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0446-08>.
33. НПАОП 0.00-1.30-01 Правила безпечної роботи з інструментом та пристроями. – http://www.dnaop.com/html/1273/doc-НПАОП_0.00-1.30-01.
34. НПАОП 0.00-2.01-05 Перелік робіт з підвищеною небезпекою. <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0232-05>.
35. НПАОП 0.00-4.15-98 Положення про розробку інструкцій з охорони праці. <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0226-98>.
36. НПАОП 0.00-4.36-87 Про порядок безплатної видачі молока або інших рівноцінних харчових продуктів робітникам і службовцям, які зайняті на роботах з шкідливими умовами праці. http://www.dnaop.com/html/225/doc-НПАОП_0.00-4.36-87.
37. НПАОП 01.1-1.02-01 Правила безпеки праці під час виконання робіт в захищеному ґрунті. <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0573-07>.
38. НПАОП 01.1-7.02-84 ОСТ 46.3.1.155-84 Процеси виробничі в сільському господарстві. Ефіроолійні культури. Вимоги безпеки. <http://dnop.com.ua/dnaop/act4593.htm>.
39. НПАОП 55.0-1.34-02 Правила безпеки праці під час закладання на зберігання та первинної обробки плодовоовочевої продукції. http://www.dnaop.com/html/33695/doc-ДНАОП_0.00-1.34_-02.
40. НПАОП 63.12-1.07-72 Правила з безпечного складування, зберігання, перевезення, підготовки і внесення в ґрунт аміачної селітри. <http://document.ua/pravila-po-bezopasnomu-skladirovaniyu-hraneniyu-perevozke-po-nor4601.html>.
41. НПАОП 73.1-1.06-77 Основні правила безпечної роботи в хімічних лабораторіях. <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1648-12>.
42. Бутко Д.А., Луценков В.Л. та ін.. Організація охорони праці в сільському господарстві. Сімферополь : Бізнес–Інформ, 1998. 368 с.

43. Бутко Д.А., Луценков В.Л., Рогач Ю.П., Петров В.В. Безпека технологічних процесів при виробництві та післязбиральній обробці продукції рослинництва. Сімферополь: Бізнес-Інформ, 2002. 344 с.
44. Осадчук І.П., Сакун М.М., Осадчук П.І., Столярова Т.В. Охорона праці в галузях сільського господарства. Одеськ. держ. аграрн. ун. каф. безпеки. Одеса: «Виробництво Барбашин», 2007. 480 с.